

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

# سیستم عامل مقدماتی DOS-Windows XP

شاخه کاردانش

استاندارد مهارت : رایانه کار درجه ۲

شماره استاندارد : ۲-۴۲/۲۸-۳ و ۳-۴۲/۲۸-۳

شماره درس : ۸۹۹۴-۸۹۹۵

الله‌وردی، مجتبی، ۱۳۵۳ -

سیستم عامل مقدماتی Dos - Windows XP [داس ویندوز ایکس. پی] / مؤلفان مجتبی  
الله‌وردی، سیما مجاهد، افسون آذین؛ نظارت بر تألیف و تصویب محتوا دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزشهای  
فنی و حرفه‌ای و کاردانش. - تهران : دیباگران تهران، ۱۳۸۳.  
۳۵۰ ص: مصور، جدول.

ISBN 964-354-466-4

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. سیستمهای عامل (کامپیوتر). ۲. سیستم عامل داس. ۳. ویندوز ایکس پی. الف. مجاهد، سیما،  
۱۳۵۵ - ب. آذین، افسون، ۱۳۵۴ - ج. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. دفتر برنامه‌ریزی  
و تألیف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و کاردانش. د. عنوان.

۰۰۵/۴۴

۷۷ الف ۹۴ س/ ۷۶/ ۷۶ QA۷۶

۸۳-۱۸۲۹۴ م

کتابخانه ملی ایران

همکاران محترم و دانش‌آموزان عزیز :

پیشنهادهای و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و کار دانش یا سایت : [WWW.TVOCCD.SCH.IR](http://WWW.TVOCCD.SCH.IR) ارسال فرمایید.

## وزارت آموزش و پرورش

### سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نظارت بر تألیف و تصویب محتوا: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و کار دانش

نام کتاب مهارتی : سیستم عامل مقدماتی DOS-Windows XP

مؤلفان : مهندس مجتبی‌الله‌وردی (سیستم عامل مقدماتی DOS)، مهندس سیمامجاهد (Windows XP مقدماتی)، افسون آذین (زبان تخصصی)

ویراستار : مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران (هما تیموری)

اجرای کامپیوتری : مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران (تهمینه کاشانیان)

طراح جلد : مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران (محبوبه توکلی)

نوبت چاپ و سال انتشار : اول - ۱۳۸۳

چاپخانه : اتاق چاپ

تیراژ : ۹۰۰۰۰

نظارت بر چاپ : اداره کل چاپ و توزیع کتابهای درسی

ناشر : مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران : تهران - سعادت‌آباد - میدان کاج - خیابان سرو شرقی -

روبه‌روی خیابان علامه - پلاک ۹۷

صندوق پستی : ۱۴۶۵۵/۴۶۶

دورنگار : ۲۰۹۸۴۴۸

تلفن : ۲۰۹۸۴۴۶-۷

این کتاب بر اساس استاندارد مهارتی رایانه‌کار درجه ۲ به سفارش دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و کار دانش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش توسط مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران تألیف و پس از تصویب دفتر مذکور به چاپ رسیده است.

\*\*\* حق چاپ محفوظ است \*\*\*

# استاندارد آموزشی

## رایانه کار درجه ۱

## رایانه کار درجه ۲

سیستم عامل پیشرفته

برنامه نویسی

(الگوریتم، فلوچارت و زبان VB)

نرم افزار NU

مفاهیم شبکه

مبانی و فناوری کامپیوتر

سیستم عامل مقدماتی  
(DOS-Windows XP)

واژه پرداز Word 2002

صفحه گسترده Excel 2002

ارایه مطالب PowerPoint 2002

بانک اطلاعاتی Access 2002

اینترنت، پست الکترونیکی و  
ویروسهای کامپیوتری

# فهرست کلی کتاب

مقدمه ناشر ..... ۶

## پیمانه مهارتی ۱: سیستم عامل مقدماتی DOS

|                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------|----|
| مقدمه مؤلف .....                                                      | ۱۰ |
| پیش‌آزمون .....                                                       | ۱۱ |
| واحد کار ۱: توانایی راه‌اندازی کامپیوتر و کار با سیستم عامل DOS ..... | ۱۳ |
| فهرست منابع .....                                                     | ۷۷ |

## پیمانه مهارتی ۲: سیستم عامل ویندوز XP مقدماتی

|                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------|-----|
| مقدمه مؤلفان .....                                                 | ۸۸  |
| پیش‌آزمون .....                                                    | ۸۹  |
| واحد کار ۱: توانایی اجرای ویندوز، شناخت محیط و به کارگیری آن ..... | ۹۱  |
| واحد کار ۲: توانایی کار با پنجره و برنامه در ویندوز .....          | ۱۱۵ |
| واحد کار ۳: توانایی مدیریت فایل‌ها، پوشه‌ها و درایوها .....        | ۱۳۵ |
| واحد کار ۴: توانایی تنظیم نوار وظیفه (Taskbar) .....               | ۱۶۰ |
| واحد کار ۵: توانایی مدیریت اجرای برنامه‌ها .....                   | ۱۷۲ |
| واحد کار ۶: توانایی کار با Folder Options .....                    | ۱۹۳ |
| واحد کار ۷: توانایی کار با برنامه‌های سودمند رایج ویندوز .....     | ۲۱۴ |
| واحد کار ۸: توانایی کار با برنامه‌های Backup و WINRAR .....        | ۲۶۱ |
| واحد کار ۹: توانایی کار با برنامه‌های تفریحی ویندوز .....          | ۲۸۰ |
| واحد کار ۱۰: توانایی جستجو در محیط ویندوز XP .....                 | ۲۹۲ |
| واحد کار ۱۱: توانایی چاپ اطلاعات در ویندوز XP .....                | ۳۰۲ |
| واحد کار ۱۲: توانایی کار با Recycle Bin و سفارشی کردن آن .....     | ۳۱۶ |
| واحد کار ۱۳: زبان تخصصی .....                                      | ۳۲۶ |
| آزمون پایانی .....                                                 | ۳۴۱ |
| فهرست منابع .....                                                  | ۳۴۸ |

## مقدمه ناشر

سپاس بیکران پروردگار را که به انسان قدرت اندیشیدن بخشید تا به یاری این موهبت راه ترقی و تعالی را ببیماید و امید به اینکه عنایات الهی شامل حال ما باشد تا با بضاعت اندک علمی خود در خدمت جوانان و آینده سازان کشور عزیزمان باشیم.

یکی از بارزترین ویژگی‌های عصر حاضر، حضور گسترده کامپیوتر در کلیه عرصه‌های فعالیت انسان است به گونه‌ای که انجام برخی از کارها، بدون استفاده از کامپیوتر قابل تصور نیست. کامپیوتر به عنوان ابزاری قدرتمند، سرعت و دقت کارها را فوق العاده افزایش داده و گذرگاههای صعب‌العبور علم را به شاهراههای هموار مبدل ساخته است. به همین دلیل در جهان کنونی، آموزش و یادگیری علوم کامپیوتر یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است.

در همین راستا دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و کاردانش بر اساس موافقت‌نامه‌ای، تألیف کتابهای مهارتهای رایانه کار درجه ۱ و ۲ شاخه کاردانش را به این مؤسسه محول کرده که افتخاری بزرگ است. کتاب حاضر با همکاری جمعی از اساتید، متخصصان و مهندسان مجرب رشته کامپیوتر در این مؤسسه فرهنگی تألیف و محتوای آن در کمیسیون تخصصی برنامه‌ریزی و تألیف کتابهای درسی رشته کامپیوتر دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و کاردانش مورد بررسی و تصویب قرار گرفته است.

طراحی کتابها بر اساس ساختار آموزشهای پیمانه‌ای (مادولار) انجام گرفته و ساختار آن بر اساس توانایی‌های مورد انتظار در استانداردهای مهارتی طراحی شده است. این کتابها حتی‌المقدور به صورت خودآموز و خود محتوا سازمان‌دهی شده است و تلاش بر این است که کتابهای آموزش گام به گام، به همراه مثالها، تمرینهای عملی و کاربردی برای کارهای آزمایشگاهی و کارگاهی به انضمام سؤالات پیش‌آزمون و آزمون پایانی، مجموعه منسجمی از هر پیمانه را ارائه دهد به طوری که دانش‌آموزان پس از پایان هر پیمانه، از مهارت کافی برای کار با موضوع پیمانه برخوردار باشند.

در خاتمه از حسن نظر و اعتماد دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و کاردانش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و سایر همکاران در مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران سپاسگزاری می‌کنیم و امیدواریم نقشی هر چند کوچک در جهت اشاعه فناوری اطلاعاتی که محور توسعه در جهان است ایفا کرده باشیم. ضمناً یادآوری می‌شود که استانداردهای مهارت رایانه کار درجه ۱ و ۲ توسط سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی با عنایت به تغییرات حوزه معرفتی علم رایانه، بازنگری و تجدیدنظر شده است و این تألیف حاصل تجدیدنظر فوق‌الذکر می‌باشد.

مدیر مسئول مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران

سعید سعادت

پیمانہ مهارتی ۱

## سیستم عامل DOS مقدماتی

مؤلف:

مهندس مجتبیٰ اللہوردی

# فهرست پیمانه مهارتی ۱

|    |                  |
|----|------------------|
| ۱۰ | ..... مقدمه مؤلف |
| ۱۱ | ..... پیش‌آزمون  |

## واحد کار ۱: توانایی راه‌انداز کامپیوتر و کار با سیستم عامل DOS

|    |                                                             |
|----|-------------------------------------------------------------|
| ۱۴ | ..... کلیات                                                 |
| ۱۴ | ..... ۱-۱ رعایت ارگونومی حین کار با کامپیوتر                |
| ۲۲ | ..... ۱-۲ مفهوم و کاربرد فایل در سیستم عامل DOS             |
| ۲۲ | ..... ۱-۳ قوانین نام‌گذاری فایل‌ها در سیستم عامل DOS        |
| ۲۵ | ..... ۱-۴ فایل‌های اجرایی در سیستم عامل DOS                 |
| ۲۵ | ..... ۱-۵ مفهوم و کاربرد فهرست در سیستم عامل DOS            |
| ۲۵ | ..... ۱-۶ قوانین نام‌گذاری فهرست‌ها در سیستم عامل DOS       |
| ۲۷ | ..... ۱-۷ کاراکترهای عمومی (* , ?)                          |
| ۲۹ | ..... ۱-۸ انواع فرامین DOS                                  |
| ۳۰ | ..... ۱-۹ مفهوم و کاربرد سویچ‌ها                            |
| ۳۰ | ..... ۱-۱۰ راهنمایی برای مفهوم و کاربرد فرمان               |
| ۳۲ | ..... ۱-۱۱ راه‌اندازی کامپیوتر                              |
| ۳۳ | ..... ۱-۱۲ راه‌اندازی مجدد کامپیوتر (Reboot)                |
| ۳۳ | ..... ۱-۱۳ فایل CONFIG. SYS                                 |
| ۳۴ | ..... ۱-۱۴ فایل AUTOEXEC.BAT                                |
| ۳۵ | ..... ۱-۱۵ فرامین اولیه و اساسی DOS و درک مفاهیم متون تخصصی |
| ۳۵ | ..... ۱-۱۵-۱ فرمان CLS                                      |
| ۳۶ | ..... ۱-۱۵-۲ فرمان VER                                      |
| ۳۶ | ..... ۱-۱۵-۳ فرمان LABEL                                    |
| ۳۷ | ..... ۱-۱۵-۴ فرمان VOL                                      |
| ۳۸ | ..... ۱-۱۵-۵ فرمان DATE                                     |
| ۳۸ | ..... ۱-۱۵-۶ فرمان TIME                                     |
| ۳۹ | ..... ۱-۱۵-۷ فرمان PROMPT                                   |

|         |                             |
|---------|-----------------------------|
| ۴۲..... | DIR فرمان ۱-۱۵-۸            |
| ۴۴..... | MD فرمان ۱-۱۵-۹             |
| ۴۴..... | CD فرمان ۱-۱۵-۱۰            |
| ۴۶..... | TYPE فرمان ۱-۱۵-۱۱          |
| ۴۷..... | COPY فرمان ۱-۱۵-۱۲          |
| ۵۱..... | ATTRIB فرمان ۱-۱۵-۱۳        |
| ۵۳..... | DEL فرمان ۱-۱۵-۱۴           |
| ۵۴..... | RD فرمان ۱-۱۵-۱۵            |
| ۵۵..... | RENAME یا REN فرمان ۱-۱۵-۱۶ |
| ۵۷..... | FORMAT فرمان ۱-۱۵-۱۷        |
| ۶۰..... | SYS فرمان ۱-۱۵-۱۸           |
| ۶۱..... | PATH فرمان ۱-۱۵-۱۹          |
| ۶۴..... | خلاصه مطالب                 |
| ۶۶..... | واژه‌نامه                   |
| ۶۸..... | آزمون نظری                  |
| ۷۴..... | آزمون عملی                  |
| ۷۶..... | پاسخنامه                    |
| ۷۷..... | فهرست منابع                 |

## بسم الله الرحمن الرحيم

### مقدمه مؤلف

با سپاس از فضل الهی که تألیف این پیمانه مهارتی و اثر علمی - فرهنگی نصیب این جانب شد. در قالب مقدمه‌ای کوتاه فرصتی پیش آمده است تا شما دانش‌آموزان عزیز را در زمینه تحصیل مهارت‌های رایانه‌ای و پیشبرد اهداف عالی علمی و عملی از نظرات خود آگاه سازم. در این پیمانه مهارتی سعی شده است که مفاهیم و مطالب درسی در قالب مهارت‌های فنی و طبق خواسته‌های دانش‌آموزان به همراه مطالب تئوری و با تمرینات و مثال‌های متعدد با یک روال منطقی ارائه شود. با توجه به گسترش آموزش مهارتی سعی بر این شده است تا فرآیند تعلیم و تعلم در سریع‌ترین زمان ممکن و به دور از خستگی و کسالت برای دانش‌آموزان عزیز انجام شود. در این پیمانه دانش‌آموز با مفاهیم پایه و دستورات مهم سیستم عامل DOS آشنا خواهد شد. در پایان از زحمات مدیر عامل محترم مؤسسه فناوران اطلاعات تهران جناب آقای مهندس سعید سعادت و مدیریت محترم انتشارات خانم خدیجه سعادت و اعضای کمیسیون محترم واحد تألیف و برنامه‌ریزی درسی آموزش و پرورش کمال تشکر را دارم. منتظر پیام‌های شما هستم. آدرس پست الکترونیکی زیر به دریافت نظرات و انتقادات شما اختصاص دارد.

Mojtaba\_a1974@yahoo.com

با احترام

مجتبی الله وردی

### هدف کلی

توانایی راه‌اندازی کامپیوتر و کار با سیستم عامل DOS